

Landssjónleikarhús

Knút Wang og Kjartan Mohr hava lagt fram á ting uppskot um, at landsstýrið verður álagt at fyrireika bygging av einum landssjónleikarhúsi (nationalteatri) í Tórshavn og at samráðast við avvarðandi stovnar um rakstur av tí.

Í viðmerkingunum verður sagt:

Sjónleikur er list, sum í Føroyum ikki smæðist burtur millum aðra list, men sjónleikur krevur til framförsu ein hóskaandi leikpall við tí sum hartil hoyrir, og vit halda, at tíðin nú er komin til, at hitt almenna víðverkna hessa list við at byggja ein nationalan leikpall.

Tað er natúrligt, at eitt lands sjónleikarhús verður bygt í Tórshavn, men um samstundis verður skipað fyri bygging av sjónleikarhúsum ella felagshúsum við sjónleikarpøllum úti á bygd, sum hóska saman, er skiligt, at eitt landssjónleikarhús í Havn eisini kann gerast miðdepil fyri leiklistini um alt landið.

Sjónleikur hevur djúpar røtur í Føroyum, so djúpar, at tá einki annað holi var í Havn, var sjónleikur leiktur í Tinghúsinum — og tað enná áðrenn tað var umbygt.

Havnir hevur havt eitt sjónleikarfelag — Havnar Sjónleikarfeag — og tað var stórtíkið, tá ið hetta felag fyrri væl 40 árum síðan bygdi sjónleikarhús í Havn. Hetta húsið er brúkaði, men ikki væl hóskaandi longur til nútímans sjónleikarlist.

Havnar Sjónleikarfelag er farið undir bygging av nýggjum

húsi, men tað er greitt longu, at felagið við galdandi lóggávu ikki er ført fyri at fullføra hesa bygging.

Vit halda tí, at hetta er ein uppgáva, sum landið eigur at taka undir við, og tað sum skjótast.

Okkara uppskot til samtykt:

Veðhald fyri láni til Leirvíkar kommunu

Á tingfundi friggjadagin legði figgarnevndin fram soljóðandi álit:

Málið er av landsstýrinum lagt fyri tingið og var við 1 viðgerð beint í figgarnevndina.

Kommununi var eftir núverandi havnaætlan játtad pening til útbýggjan av havnalagnum, og sókir nú um ábyrgd fyri láni til 1. stig av hesi havnaútbýggjing.

2 milliónir av láninum er ætlanin at lána í Kreditforeningen

af Kommuner i Danmark, með af hinan 2 milliónirnar vil kommunan royna at lána í Føroyum og afturrinda av lögtingstilskotinum. Lánini hjá kommununi eru uppá kr. 289.000,- og veðhieldur landskassin fyri kr. 107.000 av hesum lánunum.

Figgarnevndin, sum viðgjørt hevur málið, tekur undir við uppskoti landsstýrisins og mælir lögtinginum til, at tað verður samtykt.

Heima-útróðurin

Úrslitið av heimaútróðrinum fyri hvønn mánaða seinasta ár:

Töluni niðanfyrir eru fyri óavhovdaðan, sløgðan fisk:

Januar	2.650 tons
Februar	4.665 ..
Mars	2.192 ..
April	1.586 ..
Mai	1.905 ..
Juni	2.200 ..
Juli	2.902 ..
August	748 ..
September	1.020 ..
Oktober	1.143 ..
November	1.995 ..
Desember	2.034 ..

25.040 tons

Av hesi veiðinøgð fóru til:	
saltingar	9.814 tons
isfisk	464 ..
føroyskan idna ..	14.516 ..
nytslu í Føroyum ..	246 ..

Telegrafboð

Á telegrafstöðini er pláss leyst fyri einum boðdreingi ella -gentu á 16-17 ára aldri.

J. Rubeksen.
fg.

Lögtingið samtykkir, at lóg nr. 349 frá 18. juni 1969 »Om ændring af lov om »Ungdommens Uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed« verður lýst at galda í Føroyum.

FØROYA

BANKI

banki FØROYA

Rasmus sigur:

Restorffs-øl!

Týskland eftir 2. heimsbardaga

(Framhald)

Pengareformurin, Marshall-hjálpin og frælsi marknaðarbúskapurin endurreisti tey stóru idnaðarsamtøkini og teir vestur týsku stórbankarnar. Tá Vestur týskland varð tikið við í amerikanska endurreisingarplanin fyri Europu, og av tí at USA ikki tók Postdamavtaluna, um sundurbýti av týsku idnaðar- og finansmonopolinum, til eftirtektar, kom búskaparlíga lívið í Vesturtýsklandi á somu hendur, sum høvdu átt og kontrollerað stórnáðin og stórbankarnar í Hitler týsklandi og áðrenn ta tíð í Weimartýsklandi og keisarliga Týsklandi.

Tá, stedsdæð varð við avnazifiseringini á vári 1948, og givið varð grið til fleiri »belastada« idnaðarforarar saman við frælsa marknaðarbúskapinum, var grundarlagið lagt fyri eini makt konsentratin í týsku idnaðar- og finansverðini, sum ein ongantíð hevur sæð maktan til fyrr. Øll tey heimskendu týsku idnaðar-imperini, stórbankarnir, tryggingarfelagini og skipasmíðjurnar blivu endurreist, sterkari nú enn nakrantíð fyrr. Vinnulivsmenn frá Hitlerliði-

ini, m. a. 1800 serliga »belastada« Wirtschaftsführer blivu settir í teirra gomlu stovr aftur, menn sum Herman Reusch, Heinrich Kost, Wilhelm Zangen, Hans Constantin Paulsen o. fl., sum høvdu figgjað Hitlera NSDAP og staðið á odda krigsökuninum hjá Nazi-týsklandi; flestu av hesum monnum vóru dómdir sum krigsbrotsmenn við dómstólarnar hjá teimum sameindu, best kenda dómi í so máta er Alfred Krupp von Bohlen und Halbach, sum varð dómdu til 12 ára fongslur fyri misbrúk av 75.000 útlenskum slavarbeismonnum og krigsframleiðslu, sum miðjaði beinleiðis fram í móti kríggi. Hann fekk grið aftur longu 31. januar 1951 og fekk loyvi at venda aftur til sitt idnaðarimperium, tað varð ikki ein snókil tikin frá honum!

»Fin« fólk, sum m. a. altíð høvdu staðið Heinrich Himmler nær, stóðu aftur á odda fyri »die Prominenz« í Vesturtýsklandi.

Hvussu bar tað nú til, at øll avnazifiseringin bleiv stedsdæð so skjótt aftaná kríggið, og at somu menn, sum høvdu staðið

á odda í Hitler týsklandi, aftur vóru komnir fram at aftur. Europa hevði hopa uppá eina andaliga endurnýgging av Týsklandi, men hon kom tverri ikki. Fyrstu mánaðarnar aftaná kríggið varð døgliga ruddað út og fleiri nazidómenn vóru settir fastir — bara í amerikanska zonanum blivu 14.000 skírdir við heitinum óegnaðir at hava við almenn viðurskiðti at gera — men longu í 1947 varð avgerð tikin um at stedsdæð avnazifiseringini.

Marshall-hjálpin hevði avgjort samband við hesa avgerð, tí nú varð brúk fyri specialism á øllum samfelagsøkjum, og teir funnu amerikummenn í fongslum og arbeiðslegum. Hetta var høvuðsorsøk nr. 1 til at fyrrverandi nazistar aftur komu at hava valdið innan vesturtýska vinnulívið, og hin høvuðsorsøkin er at finna í Bonn. Stjórnin har, við Adenauer á odda, setti hina tiltiknu grundlógarpáragraf 131 í gildi — páragrafin sum týðuliga og greitt sigur, at allir persónar, sum vóru í almennum starvi t. 8. meí 1945, og sum eru settir frá teirra embæti ella -vi av teimum sameindu,

hava rætt til at bliva settir í sama starv aftur ella at fáa eftirløn frá vesturtýska statinum. Páragraf 131 varð viðtikið í sambandstinginum av øllum flokkum har, og er hon sjálvt grundarlagið undir tí, at nazistiskir embætismenn og offiserar, dómarar og ákærarar, politimenn og starvsmenn verða settir í gomlu stovr teirra aftur. Páragraf 131 er grundlógarsikraða frælsisbrev fyrir nazistiskar borgmeistarar, SS-fólk, Gestapo og aðrar embætismenn (skrivubórðsmóðarar) frá Hitlerliði; í praksis merkir páragraf 131, at Vesturtýsklands statsliga og kommunala umsiting varð grundað á tann embætismannastett, sum bæði juridiskt og administrativt er bundin at óndu gerningum nazismunar.

Høvuðsargumentið, hjá Adenauer fyrir at fáa páragraf 131 samtykta, var, at hann vildi »tryggja kontinuitetin hjá statinum«. Eitt tað mest talandi dómi um Adenauersa statsteori og statspraksis er »Tilfellið Hans Globke«. Globke var medríðuvundur av almennum kommentarunum hjá nazistisku

stjórnini til Nürnberglógirnar sum gjordu juridiska grundarlagi fyrir diskrimineringini av týsku jødunum. Við at ansata henda mann í sína tænastu á hægsta embætismannapostin í Vesturtýsklandi og behalda hann sum statssekreter alla sína stjórnartíð, hóast smáaelli, harvið gekk sjálvur kanslarin á odda í at rehabilitera nazistisku embætismenninar í Vesturtýsklandi.

Eftir at Adenauerstjórnin hevði fingið páragraf 131 samtykta, varð lóg lögð fram í sambandstinginum sum kallaðist »Wiedergutmachung« lógin, lóg in um materieller skaðabøtur til týskar og europeiskar jødar, sum enn vóru á lívi. Hetta uppskot varð lagt fram bert við tí fyrri eyga, at redda andlitíð út eftir. 50 tinglimir hjá stjórnarflokkunum atkvøddu imóti, talið av burturstøddum var so stórt, at tað í veruleikanum vóru sosialdemokratiska andstøðan, sum fekk lógarpáskotið samtykt. Vesturtýski staturin hevur síðani tá gildið 18 milliárdir D-mark í skatabótum til jøðarnar.

(Framhald)